

УДК (043.2)

Матейко Д.С.

Національний авіаційний університет, Київ

ФЕНОМЕН І. НЬЮТОНА В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРИ НОВОГО ЧАСУ

Періодом Нового часу (XVI ст.) розпочинається класична філософія, серед її основних представників слід назвати Ф. Бекона, Р. Декарта, Т. Гоббса, Г. Лейбніца, Б. Паскаль, І. Ньютона та ін.. Як відомо, основні зусилля мислителів були спрямовані на захист віротерпимості, свободи совісті, звільнення філософії від впливу теології.

Ісаак Ньютон – вчений, з ім'ям якого пов'язують наукову революцію Нового часу, в результаті якої була відкинута традиція давньої, сакральної науки і їй на зміну на Заході прийшла модерністська, індуктивна, експериментальна наука. Природно, біографам І. Ньютона завжди була відома й інша сторона життя ученого – його заняття богослов'ям, алхімією, інтерес до магії. Але довгий час, під впливом позитивістських стереотипов, історики науки розцінювали все це просто як данину тому «неосвіченому часу», ніяк не пов'язуючи Ньютона богослова і алхіміка і Ньютона – творця класичної теорії гравітації і інтегрального та диференціального числення.

І. Ньютон, сподіваючись прояснити численні пророцтва наявні в Біблії, запропонував в якості ключа до загадки пророцтв взяти такі передбачення пророків, які вже знайшли підтвердження в реальних події минулого (наприклад, пророцтво Ісуса про руйнування Єрусалимського храму), завдяки чому можна створити свого роду «словник» алегоричної мови біблійних віщунів. І. Ньютон був переконаний, що світобудова – «макрокосм» являє собою сукупність різноманітних «мікрокосмів», що обумовлює взаємозалежність найвіддаленіших сторін буття, наприклад, таких як історичні події і небесні явища. В основі цієї переконаності лежала специфічна релігійність І. Ньютона – своєрідна суміш англійського протестантизму і середньовічних вчень. В роботах сучасних біографів Ньютона ми знаходимо немало підтверджень тому, що вчений досить багато часу присвячував вивченню літератури по алхімії та герметизму. Крім того, зовсім недавно історики науки встановили, що І. Ньютон підтримував контакти з алхіміками і магами того часу і навіть був членом таємного алхімічного суспільства, де був відомий під псевдонімом *Iegova Sanctus* (Єдиний Святий Єгова) – анаграмою свого власного латинського імені *Isaacus Neotonus*.

І. Ньютон як людина, життя якого припало на переломну епоху, всім своїм виглядом ніби являв роздвоєність і неоднозначність історичних постатей таких часів. Якщо однією стороною своєї діяльності він був звернений у минуле – в століття богослов'я, магії і традиційної науки, інший – в майбутнє, в епоху торжества світської наукової раціональності. Ньютон заклав основу в філософію механіцизму, популярну серед раціоналістів епохи Просвітництва. У Богіві Ньютон бачив творця, існування якого не можна заперечувати з огляду на велич творіння. «Проникаюча сила духу і постійна сила тіла» – ось ті два фундаментальних початки буття, які намагалася охопити ньютонівська думка.

Науковий керівник: Ченбай Н.А., к. філос. н., доцент